ZAKON O INTERNOJ REVIZIJI U JAVNOM SEKTORU U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE ("Sl. novine FBiH", br. 47/2008 i 101/2016)

ZAKON O INTERNOJ REVIZIJI U JAVNOM SEKTORU U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

("Sl. novine FBiH", br. 47/2008 i 101/2016)

I. OPĆE ODREDBE

Član 1

Ovim Zakonom uređuje se nadležnost, principi, uspostavljanje, procedure i aktivnosti interne revizije, te izvještavanje i druga pitanja vezana za internu reviziju u javnom sektoru u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija).

Odredbe ovog Zakona odnose se na korisnike javnih sredstava budžeta Federacije Bosne i Hercegovine, kantona, gradova i općina i vanbužetskih fondova, kao i na pravna lica u kojima Federacija, kantoni ili općine imaju većinski udjel.

Član 2

U smislu ovog Zakona, termini koji se u njemu koriste imaju sljedeća značenja:

1. **Interna revizija** je nezavisno, objektivno uvjeravanje i konsultantska aktivnost kreirana sa ciljem da se doda vrijednost i

unaprijedi poslovanje organizacije. Ona pomaže organizaciji da ostvari svoje ciljeve osiguravajući sistematičan, discipliniran pristup ocjeni i poboljšanju efikasnosti upravljanja rizikom, kontrolama i procesima upravljanja.

2. **Interna kontrola** podrazumijeva različite mehanizme kojima se osigurava ispravno izvršavanje odluka vezanih za budžetske i ostale politike, posebno u sljedećim oblastima: finansijskog izvještavanja, efikasnih sistema komunikacije između rukovodilaca i njihovog osoblja, računovodstvenih kontrola, kontrola procesa i kontrole javnih nabavki.

3. **Organizacija** podrazumijeva sve korisnike javnih sredstava i to: budžeta Federacije Bosne i Hercegovine, kantona, gradova, općina i vanbudžetskih fondova.

4. **Korisnici javnih sredstava prvog nivoa** finansiraju se direktno iz budžeta.

5. **Korisnici javnih sredstava drugog nivoa** finansiraju se preko korisnika javnih sredstava prvog nivoa.

6. **Usluge uvjeravanja** podrazumijevaju ispitivanje dokaza čija je svrha osigurati nezavisnu ocjenu o upravljanju rizikom, kontrolama ili procesu rukovođenja unutar organizacije.

7. **Kodeks profesionalne etike** podrazumijeva principe profesije i prakse interne revizije (integritet, nezavisnost, objektivnost, povjerljivost i stručnost) i pravila ponašanja koja navode kako se trebaju ponašati interni revizori u vršenju svoje funkcije. Kodeks profesionalne etike primjenjuje se i na pojedince i na organizaciju koja pruža usluge interne revizije.

8. **Uputstvo za internu reviziju** podrazumijeva dokument u kojem su navedene procedure čija je primjena obavezna tokom rada interne revizije, a osmišljene su sa ciljem ostvarivanja plana rada interne revizije.

II. NADLEŽNOST INTERNE REVIZIJE

Član 3

Interni revizori ovlašteni su vršiti sistematičan pregled i procjenu upravljanja rizikom i internih kontrola. Interni revizori procjenjivat će adekvatnost i efikasnost sistema finansijskog upravljanja i kontrole u smislu:

1) identifikacije rizika, ocjene rizika i upravljanja rizikom od uprave organizacije;

2) ispunjavanja zadataka i postizanja definiranih ciljeva organizacije;

3) ekonomične, efikasne i djelotvorne upotrebe resursa;

4) usklađenosti sa uspostavljenim politikama, procedurama, zakonima i regulativama;

5) čuvanja sredstava organizacije od gubitaka kao rezultata svih vidova nepravilnosti;

6) integriteta i vjerodostojnosti informacija, računa i podataka, uključujući procese internog i eksternog izvještavanja.

Član 4

Rukovodilac organizacije ima isključivo ovlaštenje da inicira posebne zadatke konsultantske prirode koje se odnosi na internu reviziju, a koji nisu obuhvaćeni godišnjim planom interne revizije u okviru organizacije.

III. OSNOVNI PRINCIPI INTERNE REVIZIJE

Član 5

Funkcija interne revizije zasniva se na sljedećim principima:

1) nezavisnost i objektivnost,

2) kompetentnost i dužna profesionalna pažnja,

3) integritet i povjerljivost.

Funkcija interne revizije vrši se u skladu sa:

1) metodologijom i Uputstvom o internoj reviziji u javnom sektoru koje donosi Centralna harmonizacijska jedinica u Federaciji (u daljnjem tekstu: CHJ) iz člana 6. ovog Zakona, uz saglasnost Koordinacionog odbora centralnih harmonizacijskih jedinica u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Koordinacioni odbor),

2) međunarodnim standardima za profesionalnu praksu interne revizije izdatim od Instituta internih revizora (IIA) i usvojenim od Koordinacionog odbora,

3) Kodeksom profesionalne etike za internu reviziju izdatim od IIA, a usvojenim od Koordinacionog odbora,

4) Poveljom interne revizije koju potpisuju rukovodilac organizacije i rukovodilac jedinice za internu reviziju, kojom se uređuje opći pristup internoj reviziji, svrha i cilj, nezavisnost, uloga i djelokrug interne revizije, odgovornost rukovodioca jedinice za internu reviziju/internog revizora, kao ovlaštenja za pristup dokumentaciji, kadrovima i fizičkoj imovini koja je relevantna za obavljanje interne revizije, te se definira obim aktivnosti interne revizije, izvještavanje i postupci u slučaju identifikovanja indikatora prevare.

Član 5a

Interna revizija uspostavlja se na najvišem organizacionom nivou, te je organizaciono i funkcionalno direktno odgovorna rukovodiocu organizacije.

Funkcionalna nezavisnost interne revizije ostvaruje se njenom nezavisnošću o drugim organizacionim jedinicama u planiranju rada, obavljanju interne revizije i izvještavanju.

Nezavisnost internih revizora ostvaruje se nezavisnošću u njihovom radu i nemogućnošću da budu otpušteni ili premješteni na drugo radno mjesto zbog iznošenja činjeničnog stanja i davanja određenih preporuka.

Prije pokretanja disciplinskog postupka premještaja ili otpuštanja rukovodioca jedinice za internu reviziju ili internog revizora rukovodilac organizacije dužan je o tome obavijestiti CHJ i priložiti svu potrebnu dokumentaciju u vezi s tim.

IV. CENTRALNA HARMONIZACIJSKA JEDINICA

Član 6

CHJ uspostavlja se u Federalnom ministarstvu finansija - Federalnom ministarstvu financija (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) i ovlaštena je za razvoj u oblasti interne revizije, nadzor nad implementacijom svih

važećih propisa o internoj reviziji od jedinica za internu reviziju i koordinaciju rada jedinica za internu reviziju organizacija iz člana 2. tačka 3. ovog Zakona.

CHJ odgovorna je za:

1) pripremu prijedloga za izmjene Zakona o internoj reviziji u javnom sektoru u Federaciji Bosne i Hercegovine nakon usaglašavanja u Koordinacionom odboru,

2) pripremu i implementaciju programa obuke i certifikaciju internih revizora u Federaciji nakon usaglašavanja programa obuke u Koordinacionom odboru,

3) implementaciju standarda za internu reviziju i Kodeksa profesionalne etike za interne revizore nakon usaglašavanja u Koordinacionom odboru,

4) pripremu i implementaciju radne metodologije interne revizije nakon usaglašavanja u Koordinacionom odboru,

5) pripremu i implementaciju Strategije razvoja interne revizije u javnom sektoru nakon usaglašavanja u Koordinacionom odboru,

6) izradu Pravilnika o uvjetima za obavljanje poslova interne revizije,

7) davanje mišljenja na pravilnike o unutrašnjoj organizaciji, koja uspostavlja jedinicu interne revizije u dijelu koji se odnosi na internu reviziju,

8) koordinaciju rada jedinica za internu reviziju u javnom sektoru u Federaciji i uspostavljanje veza sa državnim i međunarodnim institucijama na području interne revizije,

9) saradnju sa Uredom za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine sa ciljem ostvarivanja efikasne i djelotvorne interne i eksterne revizije,

10) po zahtjevu i potrebi, rješavanje neslaganja u mišljenjima između rukovodioca jedinice za internu reviziju i rukovodioca organizacije,

11) obavljanje provjere kvaliteta rada interne revizije s ciljem prikupljanja informacija za poboljšanje metodologije i standarda rada,

12) davanje mišljenja o premještaju i otpuštanju internih revizora,

13) vođenje i održavanje registra jedinica za internu reviziju i internih revizora za javni sektor i registra povelja interne revizije u javnom sektoru u Federaciji.

Rukovodilac CHJ je član Koordinacionog odbora.

Član 7

CHJ obavezna je izraditi godišnji konsolidovani izvještaj interne revizije na osnovu godišnjih izvještaja jedinica za internu reviziju iz člana 18. ovog Zakona i dostaviti ga federalnom ministru finansija (u daljnjem tekstu: ministar) do 30. aprila tekuće godine za prethodnu godinu.

Konsolidovani izvještaj iz stava 1. ovog člana ministar dostavlja Vladi Federacije Bosne i Hercegovine radi razmatranja i usvajanja.

Konsolidovani izvještaj interne revizije sadržavat će sažete informacije o statusu implementacije preporuka sadržanih u izvještajima o internoj reviziji koje su jedinice za internu reviziju dostavljale u toku godine.

Godišnji konsolidovani izvještaj interne revizije sadržavat će i analizu rada CHJ, uključujući preporuke za poboljšanje rada koje usvaja Koordinacioni odbor.

V. USPOSTAVLJANJE IZVRŠAVANJA INTERNE REVIZIJE

Član 8

Rukovodilac organizacije odgovoran je za uspostavljanje i funkcioniranje adekvatne i efikasne funkcije interne revizije.

Funkcija interne revizije u Federaciji uspostavlja se na jedan od sljedećih načina:

a) uspostavljanjem jedinice za internu reviziju i

b) uspostavljanjem zajedničke jedinice za internu reviziju.

Ministar donosi pravilnik o kriterijima za uspostavljanje jedinica za internu reviziju kojim se određuju obveznici uspostavljanja funkcije interne revizije, način uspostavljanja i vršenja interne revizije.

Član 9

Kriteriji za određivanje obveznika uspostavljanja i načina uspostavljanja funkcije interne revizije koji se propisuju pravilnikom iz člana 8. stav (3) ovog zakona određuju se na osnovu:

a) nivoa organizacione klasifikacije za budžet i budžetske korisnike Federacije,

b) iznosa usvojenog budžeta,

c) broja zaposlenika,

d) kompleksnosti transakcija i

e) stepena rizika.

Član 10

Jedinica za internu reviziju uspostavljena u organizaciji na nivou razdjela vrši internu reviziju svih programa, aktivnosti i procesa za sve organizacije koje pripadaju tom razdjelu, izuzev organizacija koje uspostavljaju vlastitu jedinicu za internu reviziju prema kriterijima iz pravilnika iz člana 8. stav (3) ovog zakona.

Zajednička jedinica za internu reviziju iz člana 8. stav (2) tačka b) ovog zakona uspostavlja se u Ministarstvu i kantonalnim ministarstvima finansija.

Zajedničke jedinice za internu reviziju vršit će internu reviziju u organizacijama nivoa razdjela i organizacijama koje pripadaju tim razdjelima na način kako to uređuje pravilnik iz člana 8. stav (3) ovog zakona.

Djelokrug rada i odnos između jedinice za internu reviziju i organizacija iz st. (1) i (2) ovog člana za koje se vrši revizija su predmet povelje interne revizije.

VI. UVJETI ZA INTERNE REVIZORE

Član 11

Pored općih uvjeta za prijem u radni odnos, koji su propisani Zakonom o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 29/03, 39/04, 54/04, 67/05 i 8/06) interni revizori, pored stečenog zvanja interni revizor za javni sektor, moraju ispunjavati i druge posebne uvjete propisane

Pravilnikom o uvjetima za obavljanje poslova interne revizije koji donosi ministar.

Rukovodioca jedinice za internu reviziju postavlja rukovodilac organizacije u skladu sa Zakonom iz stava 1. ovog člana.

VII. SUKOB INTERESA

Član 12

Rukovodilac jedinice za internu reviziju ili interni revizor neće učestvovati u reviziji ako postoje neki od sljedećih oblika sukoba interesa:

1) ako je interni revizor bio zaposlen kao rukovodilac u organizaciji kod koje vrši reviziju u posljednje tri godine,

2) ako su revizor, njegov bračni drug ili srodnici po krvi do drugog stepena bili zaposleni na poziciji rukovodioca u revidiranoj organizaciji u tri posljednje godine,

3) ako postoje druge okolnosti koje mogu dovesti do potencijalnog sukoba interesa, ako se smatraju takvim i ako su objašnjene pisanim putem od rukovodioca jedinice za internu reviziju.

VIII. PROCEDURE I AKTIVNOSTI INTERNE REVIZIJE

Član 13

Osnovne aktivnosti interne revizije provodit će se kroz sljedeće procese interne revizije:

1) strateško (trogodišnje) i godišnje planiranje revizije,

2) testiranje, ispitivanje i ocjena podataka i informacija,

3) izvještavanje o rezultatima i davanje preporuka u cilju poboljšanja poslovanja i

4) praćenje realizacije preporuka interne revizije od uprave.

Navedeni procesi definiraju se u Smjernicama za internu reviziju u javnom sektoru koje će izdati Koordinacioni odbor.

Član 14

Rukovodilac jedinice za internu reviziju ima sljedeće obaveze:

1) priprema Pravilnik o internoj reviziji i operativna uputstva,

2) priprema strateški plan interne revizije organizacije za period od tri godine,

3) priprema godišnji plan interne revizije na osnovu ocjene rizika i usvojenog strateškog plana, te nakon njegovog odobravanja od rukovodioca organizacije, osigurava njegovu adekvatnu implementaciju i nadzor nad njegovim izvršavanjem,

4) organizira i koordinira aktivnosti interne revizije i nadzire implementaciju planiranih aktivnosti,

5) informira rukovodioca organizacije o postojanju sukoba interesa,

6) informira rukovodioca organizacije ukoliko se pojavi sumnja na nepravilnosti i/ili prevare koje mogu rezultirati kriminalnim aktivnostima ili kršenjem propisa radi daljnjeg postupanja,

7) dostavlja izvještaj interne revizije rukovodiocu organizacije, a ako je revidirana organizacija korisnik javnih sredstava drugog nivoa i rukovodiocu te organizacije,

8) priprema godišnji izvještaj o aktivnostima interne revizije,

9) osigurava kvalitet aktivnosti interne revizije u skladu sa pravilima izdatim od CHJ,

10) evidentira sve aktivnosti revizije i čuva dokumentaciju vezanu za internu reviziju,

11) osigurava obuku internih revizora, priprema i dostavlja godišnji plan obuke rukovodiocu organizacije radi odobravanja i osigurava njegovu implementaciju,

12) vrši godišnju ocjenu mogućnosti i resursa jedinice interne revizije i dostavlja preporuke rukovodiocu organizacije radi usklađivanja sa godišnjim planom revizije,

13) sarađuje sa Uredom za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine u razmjeni izvještaja, dokumentacije i mišljenja,

14) po potrebi inicira angažman eksternih eksperata,

15) osigurava efikasno korištenje resursa dodijeljenih za vršenje funkcije interne revizije,

16) usmjerava pažnju CHJ na sve razlike u mišljenjima između internih revizora i rukovodioca organizacije.

Rukovodilac jedinice za internu reviziju neposredno obavještava rukovodioca organizacije.

Rukovodilac jedinice za internu reviziju i interni revizori neće vršiti reviziju u organizaciji za koju nisu vezani po funkciji.

Član 15

Interni revizor ima sljedeća ovlaštenja:

1) slobodno pristupiti u prostorije organizacije u kojoj vrši reviziju, uzimajući u obzir sigurnosna pravila i pravila dobrog ponašanja,

2) pristupiti odgovarajućoj dokumentaciji vezanoj za reviziju u organizaciji u kojoj vrši reviziju, uključujući i dokumentaciju koja ima karakter poslovne tajne i podacima koji su elektronski čuvani, osiguravajući zaštitu tajnosti podataka u skladu sa zakonom, podzakonskim i internim aktima,

3) tražiti fotokopije, izvode ili potvrde spomenutih dokumenata i u izvjesnim slučajevima izuzimati originalne dokumente ostavljajući kopiju sa potvrdom o izuzimanju,

4) zahtijevati usmenu ili pisanu informaciju od bilo kojeg zaposlenog ili rukovodioca organizacije koja se revidira,

5) zahtijevati informacije od drugih institucija vezano za aktivnosti i upravljanje revidiranim organizacijama.

Član 16

Interni revizor ima sljedeće obaveze:

1) implementirati program revizije za vrijeme obavljanja aktivnosti revizije,

2) informirati rukovodioca revidirane organizacije o početku revizije, uz prezentaciju pisanog ovlaštenja,

3) proučiti dokumentaciju i uvjete značajne za formulisanje objektivnog mišljenja,

4) obrazložiti nalaze objektivno i istinito u pisanoj formi uz priložene dokaze,

5) informirati rukovodioca jedinice interne revizije ako se, za vrijeme obavljanja revizije, pojavi sumnja na nepravilnosti i/ili prevare,

6) napraviti nacrt revizorskog izvještaja i razmotri ga sa upravom u revidiranoj organizaciji,

7) uključiti u završni revizorski izvještaj sva mišljenja uprave revidirane organizacije,

8) dostaviti nacrt i finalni revizorski izvještaj rukovodiocu jedinice interne revizije,

9) u slučaju sukoba interesa vezano za reviziju odmah informirati rukovodioca jedinice interne revizije,

10) vratiti sve originalne dokumente nakon završetka revizije,

11) čuvati svaku državnu, profesionalnu ili poslovnu tajnu koju je saznao u toku interne revizije i

12) čuvati sve radne zabilješke nastale u vrijeme obavljanja interne revizije.

IX. NAKNADNI PREGLED O IZDATIM IZVJEŠTAJIMA

Član 17

Revidirana organizacija (organizacioni dio), na osnovu revizorskih nalaza i preporuka, priprema plan aktivnosti sa odgovornim osobama i krajnjim rokom za preduzimanje neophodnih mjera u okviru njihove kompetentnosti i informira rukovodioca organizacije i rukovodioca jedinice interne revizije o implementaciji akcionog plana.

Ne kasnije od šest mjeseci nakon što je izvještaj o reviziji izdat, rukovodilac jedinice za internu reviziju prati implementaciju preporuka interne revizije datih u ranijem izvještaju interne revizije kako bi ocijenio da li je revidirana organizacija preduzela korektivne aktivnosti i da li je postigla željene rezultate i o tome informira rukovodioca organizacije.

Izvještaj o naknadnom pregledu iz stava 2. ovog člana će na zahtjev biti dostavljen i organima zakonodavne, izvršne ili sudske vlasti i Uredu za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine.

X. GODIŠNJI IZVJEŠTAJ

Član 18

Rukovodilac jedinice za internu reviziju izrađuje godišnji izvještaj interne revizije koji obavezno sadrži izdate revizorske izvještaje i informacije o ostalim aktivnostima koje su završene ili su u toku na dan 31.decembra prethodne godine, najkasnije u roku od 60 dana po završetku godine.

Izvještaj iz stava 1. ovog člana obavezno sadrži informacije o realiziranim aktivnostima interne revizije predviđenim godišnjim planom interne revizije, pregled osnovnih zaključaka iz svih internih revizija izvršenih u toku godine, opće ocjene sistema finansijskog upravljanja i kontrole, kao i analize svih slučajeva koji su uključivali kršenje propisa, te slučajeve koji su proslijeđeni u toku godine Tužilaštvu.

Kopija izvještaja dostavlja se rukovodiocu organizacije i CHJ.

Na zahtjev, godišnji izvještaj bit će dostavljen i organima zakonodavne, izvršne ili sudske vlasti i Uredu za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Član 19

Rukovodilac jedinice za internu reviziju korisnika javnih sredstava drugog nivoa podnosi izvještaj, uključujući i godišnji izvještaj o internoj reviziji rukovodiocu jedinice za internu reviziju korisnika javnih sredstava prvog nivoa u roku od 15 dana od dana sastavljanja izvještaja.

XI. PREGLEDI RADI OSIGURANJA KVALITETA

Član 20

Rukovodilac jedinice za internu reviziju izrađuje i provodi program osiguranja kvaliteta i unapređenja interne revizije na osnovu metodologije koju priprema CHJ i o tome izvještava rukovodioca korisnika javnih sredstava.

CHJ vrši provjeru kvaliteta aktivnosti interne revizije redovnom godišnjom i povremenom provjerom u svrhu prikupljanja informacija za poboljšanje metodologije i standarda rada.

Redovnu godišnju provjeru kvaliteta aktivnosti interne revizije CHJ vrši na osnovu godišnjih izvještaja interne revizije iz člana 18. ovog zakona.

Povremenu provjeru kvaliteta aktivnosti interne revizije CHJ vrši po potrebi kod korisnika javnih sredstava pregledom cjelokupnog vršenja interne revizije.

Jedinica interne revizije može biti predmet eksternog pregleda kontrole kvaliteta koji se izvršava najmanje jednom svakih pet godina da bi se utvrdila usklađenost poslovanja interne revizije sa standardima profesionalne prakse interne revizije. Pregled će vršiti kvalifikovane osobe koje su nezavisne od organizacije i koje nemaju stvarni ili mogući sukob interesa.

Vrijeme i raspored vršenja eksterne kontrole kvaliteta i izbor lica ili nezavisne organizacije za eksternu kontrolu kvaliteta definira CHJ.

XII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 21

Pravilnik o uvjetima za obavljanje poslova interne revizije iz člana 11. i Pravilnik o kriterijima za uspostavljanje jedinica za internu reviziju iz člana 9. stav 2. ovog Zakona donosi ministar u roku od četiri mjeseca od dana postavljenja direktora CHJ.

Član 22

CHJ će pripremiti operativne procedure i metodologiju za internu reviziju u roku od dvanaest mjeseci od dana imenovanja direktora CHJ koje moraju biti usaglašene na Koordinacionom odboru.

Član 23

Postojeći propisi nastavit će se primjenjivati dok se ne donesu propisi predviđeni ovim Zakonom.

Član 24

Organizacije iz člana 2. tačka 3. ovog Zakona uskladit će svoje interne propise sa odredbama ovog Zakona u roku od 12 mjeseci od stupanja na snagu ovog Zakona.

Član 25

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".